

AGNĖ JONIKAITĖ

Laikrodžių muziejus – projekte „Muzė veža“

Publikacijoje pristatomas Lietuvos dailės muziejaus (LDM) padalinio Laikrodžių muziejaus 2017 m. vykdytas projektas „Muzė veža“, kuris buvo įtrauktas į programą „Klaipėda – Lietuvos kultūros sostinė 2017“. Apžvelgiamas keturių Klaipėdoje esančių muziejų – LDM Laikrodžių muziejaus, Lietuvos jūrų muziejaus, Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus, LDM Prano Domšaičio galerijos – bendradarbiavimas, nauji muziejų veiklos viešinimo, komunikavimo būdai. Aptariami ir šio projekto įgyvendinimo etapai bei pagrindinės veiklos, vykusios už muziejaus ribų.

Reikšminiai žodžiai: projektas, komunikacija, atviras muziejus, renginiai už muziejaus ribų, edukacinė paroda, edukacija.

Muziejus – vieša, nesiekianti pelno, nuolat tarnaujanti visuomenei ir jos raidai institucija, mokslo, edukacijos ir laisvalaikio tikslams įsigyjanti, konservuojanti, tyrinėjanti, populiarinanti ir eksponuojanti žmonijos ir ją supančios aplinkos materialius ir nematerialius liudijimus¹. Būtent šis Tarptautinės muziejaus tarybos Etikos kodekse pateiktas apibrėžimas apibūdina dvidešimt pirmojo amžiaus modernų muziejų. Tokiame muziejuje didelis dėmesys skiriamas ne tik vertybių saugojimui, tyrinėjimui, bet ir komunikacijai.

Šiuolaikinė visuomenė muziejams kelia vis didesnius reikalavimus, tikisi nekasdienių parodų ir ekspozicijų, interaktyvesnių edukacinių programų, naujų eksponatų pristatymo formų. Dėl šios priežasties muziejai nuolat ieško naujų švietimo, informacijos sklaidos formų ir siekia tapti patraukliomis, šiuolaikiškoms, į aplinkos pokyčius ir visuomenės poreikius reaguojančiomis institucijomis.

2017 m. LDM Laikrodžių muziejus kartu su trimis kitais Klaipėdos miesto muziejais (Lietuvos jūrų muziejus, Mažosios Lietuvos istorijos muziejus, LDM Prano Domšaičio galerija) turėjo unikalią galimybę

Spaudos konferencijos dalyviai.

Fot. Mindaugas Gudelis

įsijungti į programą „Klaipėda – Lietuvos kultūros sostinė 2017“ ir įgyvendinti išskirtinį projektą „Muzė veža“, kuriam finansavimą skyrė Klaipėdos miesto savivaldybė.

„Muzė veža“ tapo pirmuoju Lietuvoje analogų neturinčiu edukaciniu projektu, kurio tikslas – suvienyti keturis Klaipėdos muziejus, interaktyviai bei šiuolaikiškai pristatyti Klaipėdos gyventojams ir svečiams miesto istoriją, kultūrą ir meną. Šis edukacinis projektas po kurio laiko tapo vienu dideliu keturių Klaipėdos muziejų komunikaciniu projektu. Projektas „Muzė veža“ sudarytas iš trijų veiklų: „Muzė veža“, „Muzė rodo“, „Muzė pasakoja“.

Šio projekto vykdymo metu Klaipėdos muziejai (projekto dalyviai) visiškai atsiribojo nuo tradicinių savo veiklų, renginių ir sutelkė visą dėmesį į visuomenę, tarp jų ir grupes, kurios paprastai nesilanko muziejuje. Dėl šios priežasties nuspręsta, jog, norint įtaigiau, patraukliau pateikti informaciją apie muziejų ekspozicijas, būtina išsiskirti ir prisistatyti visiškai kitomis spalvomis. Į pagalbą buvo pasitelktas personažas – Muzė. Jis simbolizuoja Mūžą – įkvėpėją pažinti, kurti, dalyvauti. Jo pavadinimo sąskambio asociacija su muse pasirinkta tikslingai, siekiant visuomenei parodyti, kad muziejus yra mobilus ir pasiekiamas ten, kur kultūra ar tiesiog muziejai – *terra incognita*. Muzės personažas tapo lankytoju – smalsiu žiūrovu, belyčiu veikėju, žaismingu ir lengvai įsimenamam, atstovaujanti vyra, moterį, vaiką, jauną ir seną.

Vienas iš drąsiausių veiklos „Muzė veža“ sprendimų – Klaipėdos miesto autobusų viduje įrengti muziejų ekspozicijas. Keturi Klaipėdos muziejai, gavę po vieną maršrutinį autobusą, įrengė interaktyvias, šiuolaikiškas bei provokuojančias edukacines ekspozicijas. Siekiant nustebinti Klaipėdos miesto gyventojus bei jo svečius ir pristatyti muziejų atvirą

Interaktyvios ekspozicijos
autobuse pristatymo
akimirka.

Fot. Domas Rimeika

bei šiuolaikišką, Klaipėdos autobusai buvo papuošti personažais, spalvinėmis gamomis, atskleidžiančiomis muziejaus savitumą, specifiką. LDM Laikrodžių muziejaus autobuso išorės personažai simbolizavo pirmuosius laiko matavimo prietaisus, o spalva – tvarkingumą, atvirumą inovacijoms.

Visus metus keliavęs rožinis autobusas klaipėdiečius ir miesto svečius kvietė susipažinti su edukacine paroda „Skubėk lėtai“. Šią parodą sudarė dvi laiko juostos. Vienoje autobuso pusėje buvo pristatyta laiko juosta su laikrodžių prietaisų kaita, o kitoje – transporto priemonių. Abi šios laiko juostos padėjo keleiviams suprasti, kaip besikeičiantis laikrodis ir transportas veikė žmonių gyvenimą nuo akmens amžiaus iki šių dienų. Edukacinę parodą papildė įdomūs faktai ir laiko tematikos edukacinės užduotėlės ant autobuso rankenų ir sėdynių. Ši interaktyvi edukacinė ekspozicija buvo suprantama įvairioms amžiaus grupėms ir palietė kiekvieną.

Dvidešimt pirmame amžiuje muziejai vis labiau yra skatinami didesnę dėmesį skirti bendravimui su visuomene². Klaipėdos muziejai, suprasdami šią svarbą, išskyrė visiškai naują veiklą – „Muzė pasakoja“.

„Muzė pasakoja“ – tai keliaujančių pasakojimų ciklas. Siekdami užmegzti ryšį su visuomene keturi Klaipėdos muziejai gegužės–rugsėjo mėnesiais vieną kartą per mėnesį organizuodavo gyvasias edukacines veiklas. Visos jos vyko Klaipėdos miesto autobusų stotelėse. Keturi muziejai per penkis mėnesius surengė 20 „express“ edukacijų.

LDM Laikrodžių muziejus, vykdydamas „Muzė pasakoja“ veiklą, kvietė žmones sustoti akimirkai ir susipažinti su pirmaisiais laiko matavimo prietaisais ar daugiau apie juos sužinoti. Susitikimų metu buvo

Edukacinės ekspozicijos autobuse fragmentas.

Fot. Domas Rimeika

—
Ekspozicinio renginio „Muzė pasakoja“ akimirka.

Fot. Eglė Rumbutytė-Šimienė

siekama papasakoti apie laikrodžio atsiradimo svarbą. Aktyviausi edukacijos dalyviai, įveikę pateiktas užduotėles, gavo pakvietimus į LDM Laikrodžių muziejų. Per kelis mėnesius muziejus surengė penkis išvažiuojamuosius „express“ edukacinius užsiėmimus skirtingose Klaipėdos miesto autobusų stotelėse. Klaipėdiečiai ir miesto svečiai už muziejaus ribų turėjo unikalią galimybę susipažinti su LDM Laikrodžių muziejumi ir jo vykdoma veikla.

2015 m. UNESCO generalinėje konferencijoje buvo rekomenduota muziejams aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, organizuojant viešus renginius³. Šių dienų muziejai daug dėmesio skiria tokio tipo

Renginio „Kur gyvena laikas“ akimirka.

Fot. Domas Rimeika

renginiams, tačiau didžioji jų dalis vis dar vyksta muziejaus patalpose. Dėl to, įgyvendinant projektą „Muzė veža“, nutarta paskutinę veiklą „Muzė rodo“ vykdyti už muziejaus ribų, skiriant ją Klaipėdos miesto rajonų bendruomenėms.

Keturi Klaipėdos muziejai keturiuose skirtinguose atokiau nuo miesto centro esančiuose rajonuose surengė keturis renginius vietos bendruomenėms. Siekiant įtraukti kuo daugiau klaipėdiečių į kultūrinį gyvenimą, kiekvienas muziejus pasirinko skirtingus miesto rajonus. Kiekvieno renginio akcentu tapo autobusas, kuriame vyko edukaciniai užsiėmimai, mizanscenos ir kitos veiklos.

LDM Laikrodžių muziejus paskutinį finalinį „Muzė rodo“ renginį „Kur gyvena laikas“ suorganizavo Klaipėdos šiauriniame rajone – prekybos centro „Studlendas“ ir Klaipėdos universiteto teritorijoje. Renginio vieta pasirinkta dėl patogios ir didelės erdvės, kuri buvo reikalinga mizanscenai – autobusui. Vietos pasirinkimas, taip pat prekybos centro „Studlendas“ administracijos ir Klaipėdos universiteto darbuotojų suteikta reikalinga pagalba sudarė galimybę sėkmingai įgyvendinti renginio metu numatytas veiklas.

LDM Laikrodžių muziejus, pritardamas Peterio Daviso teiginiui, kad dalis visuomenės neturi gebėjimų „skaityti“ ekspozicijų ir būtent muziejai turi joms šiuos gebėjimus suteikti⁴, renginyje „Kur gyvena laikas“ išsikėlė sau tikslą ne tik pristatyti LDM Laikrodžių muziejaus eksponatus, bet ir paaiškinti, kaip laikrodžio išradimas veikė žmonijos gyvenimą. Renginio akcentu tapo autobusas, kuriame buvo vedamos ekskursijos. Jų metu dalyviai buvo supažindinami su ilga ir reikšminga laikrodžių istorija, iš muziejaus darbuotojų galėjo sužinoti, kaip transporto tobulėjimas

Renginio „Kur gyvena laikas?“ akimirkos.

Fot. Domas Rimeika

keitė žmonių laiko suvokimą, taip pat ir pačius laikrodžius. Patys žin-geidžiausi dalyviai sprendė kryžiažodį, kurį teisingai įminti padėjo au-tobuso vidaus ekspozicija. Kiekvienas teisingai išsprendęs kryžiažodį dalyvavo loterijoje ir turėjo galimybę laimėti knygą „Istoriniai rūmų laikrodžiai“.

Renginyje „Kur gyvena laikas“ muziejininkai siekė pristatyti LDM Laikrodžių muziejų kaip dinamišką, interaktyvų bei aktyvų dalyvų miesto kultūriniame, visuomeniniame gyvenime. Siekiant įgyvendinti šią užduotį, viso renginio metu vykdytos kelios skirtingos veiklos įvai-rioms amžiaus grupėms, tad kiekvienas, įsijungęs į šias veiklas, turėjo galimybę pamatyti iš arti muziejaus darbo užkulisius. Mažieji renginio

Renginio „Kur gyvena laikas“ palakatas.

Fot. Domas Rimeika

dalyviai gamino laikrodukus – modeliukus, juos piešė, dekoravo, o tėveliai dalyvavo kūrybinėse laikrodžių gamybos dirbtuvėse. Kiekvienas atėjęs į šventę daug ką sužinodavo apie laikrodininko amatą ir pasigaminavo veikiančią laikrodį. Didžiausi entuziastai turėjo galimybę sudalyvauti pokalbyje su laikrodininku ir iš arti pažvelgti į jo dirbtuves, laikrodžių detales, pamatyti, kaip vyksta laikrodžio restauravimo darbai. Viso renginio metu žmonių gerą emociją palaikė ir kvietė atsipalaiduoti nuo nuolatinio skubėjimo „Intrus“ šokėjai, kurie rengė pasirodymus ir mokė šokių žingsnelių.

LDM Laikrodžių muziejus visomis šiomis veiklomis skatino žmones iš naujo pažinti laikrodžius, susidraugauti su muziejaus eksponatais, suprasti, kaip laikrodžiai pakeitė visų žmonių gyvenimą ir kaip juos veikia iki šių dienų.

Projekto viešinimas

Klaipėdos muziejai, suprasdami, jog yra ir daug kitų laisvalaikio praleidimo būdų, nuo pat projekto pradžios vykdė nuoseklų viešinimo planą. Projekte numatytos veiklos („Muzė veža“, „Muzė rodo“, „Muzė pasakoja“) puikiai skleidė žinią apie kultūrą, meną ir istoriją.

Išskirtinai „Muzė veža“ veiklai buvo išleisti autobusų bilietėliai su aversu (1 mln. tiražas) ir pristatyta paroda Klaipėdos keleviniame transporte. Šioje parodoje LDM Laikrodžių muziejus drauge su kitais muziejais pateikė negirdėtų faktų apie transportą ir keliavimo įdomybes. Kiekvienas apsilankęs šioje parodoje susipažino su Klaipėdos transporto istorija bei kaip keliaujant buvo skaičiuojamas laikas.

„Muzė pasakoja“ veiklai buvo išleisti specialūs plakatai, viešinantys Klaipėdos miesto muziejus. Sukurti plakatai informavo apie kiekvieno atskiro muziejaus renginius, kurie vyko Klaipėdos miesto autobusų stotelėse. Taigi kiekvienas atskiras muziejaus plakatas buvo viešinamas penkis kartus per metus skirtingose autobusų stotelėse. Taip šie renginiai tapo pasiekiami įvairioms gyventojų socialinėms ir amžiaus grupėms.

Prie paskutinės projekto veiklos „Muzė rodo“ viešinimo nemažai prisidėjo įvairios institucijos ir įmonės: mokyklos, Klaipėdos universitetas, prekybos centrai, VšĮ „Klaipėdos kelevinis transportas“, UAB „Klaipėdos autobusų parkas“, VšĮ „Klaipėdos šventės“.

Ekspozicijos fragmentas –
...bet ir garsas.

Fot. Domas Rimeika

Specialiai „Muzė veža“ projektui buvo sukurtas vaizdo klipas, kuris visus metus buvo rodomas ne tik įvairiuose kultūros sostinės renginiuose (Šviesų festivalis, Jūros šventė, Mokslo ir meno festivalis ir kt.), bet ir didžiuosiuose miesto reklamų ekranuose.

Svarbu paminėti, kad projektas „Muzė veža“ taip pat buvo įtrauktas ir į miesto organizacijų projektus. Vienas iš išsimintinų projektų – Meno ir mokslo festivalis „Restart“. Jo metu minėti Klaipėdos muziejai savo autobusuose vykdė edukacinius užsiėmimus ir vedė ekskursijas po savo muziejuose veikiančias ekspozicijas. Klaipėdos miesto Kalėdų eglutės įžiebimo šventė tapo ir „Muzės veža“ finaliniu renginiu. Jo metu visi keturi Klaipėdos muziejų autobusai pasipuošė šviesų instaliacijomis, vyko edukaciniai užsiėmimai. Kiekvienas organizuotas renginys, kiekviena edukacija sutvirtino ne tik muziejų bendradarbiavimą, draugystę, bet ir paskatino klaipėdiečius, miesto svečius pažinti ir pamilti savo istoriją bei kultūrą iš naujo.

Išvados

„Muzė veža“ – vienas pirmųjų Klaipėdos muziejų projektų, kurio įgyvendinimo metu didelis dėmesys skirtas komunikacijai, bendradarbiavimo stiprinimui, glaudesniems ryšiams su bendruomenėmis. Viena iš svarbiausių siekiamybių šiuolaikiniame muziejuje – tapti atviresniam. Keturi Klaipėdos muziejai, sugebėję peržengti nusistovėjusius stereotipus netradiciškai pateikiant savo ekspozicijas, prisistatė visuomenei naujomis formomis. Užsimezgę nauji ryšiai sudarė galimybę muziejams geriau suprasti, ko iš jų tikimasi, taip pat suteikė daugiau žinių bei idėjų, kaip tapti dar atviresniems ir prieinamesniems. Lietuvos jūrų muziejus, Mažosios Lietuvos istorijos muziejus, LDM Laikrodžių muziejus

bei LDM Prano Domšaičio galerija įrodė, kad jie siekia vieno tikslo ir drauge gali nuveikti daugiau.

Apibendrinant galima teigti, kad LDM Laikrodžių muziejui šis projektas padėjo sutvirtinti bendradarbiavimo tiltą, jungiantį jį su kitais Klaipėdos miesto muziejais bei institucijomis. Užsimezgusi draugystė inspiravo tolesnius darbus bei projektus, vykdytus 2018–2019 metais. Projekto „Muzė veža“ dėka galima buvo išeiti už muziejaus ribų ir parodyti visuomenei, kad muziejus yra atviras, prieinamas visiems, šiuolaikiškas, įdomus bei visuomet laukiantis naujų ir sugrįžtančių lankytojų.

Išnašos

1. *Tarptautinės muziejų tarybos statutas*, 1995. Prieiga internete https://www.muziejai.lt/Informacija/icom_statutas.htm (žiūrėta 2019-06-25).
2. Bėkšta A., Jarockienė N., *Muziejaus švietimas bendruomenei*, Vilnius: Lietuvos muziejų asociacija, 2016, p. 21.
3. Plačiau apie tai žr.: *Recommendation concerning the Protection and Promotion of Museums and Collections, their Diversity and their Role in Society. Adopted by the General Conference at its 38th Session, Paris*, 2015, p. 5. Prieiga internete <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246331>.
4. Citvarienė D., „Šiuolaikinis muziejus ir jo bendruomenės“, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2014, Nr. 74, p. 34.

Literatūra ir šaltiniai

1. Bėkšta A., Jarockienė N., *Muziejaus švietimas bendruomenei*, Vilnius: Lietuvos muziejų asociacija, 2016.
2. Citvarienė D., „Šiuolaikinis muziejus ir jo bendruomenės“, *Acta Academiae Artium Vilnensis*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2014, Nr. 74.
3. *Tarptautinės muziejų tarybos statutas*, 1995. Prieiga internete https://www.muziejai.lt/Informacija/icom_statutas.htm (žiūrėta 2019-06-25).
4. *Recommendation concerning the Protection and Promotion of Museums and Collections, their Diversity and their Role in Society. Adopted by the General Conference at its 38th Session, Paris*, 2015. Prieiga internete <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246331> (žiūrėta 2019-06-25).

Clock Museum in the Project “Muzė Veža”

AGNĖ JONIKAITĖ

A museum is a public, not-for-profit, establishment that consistently serves the public and its development by acquiring, protecting, examining, promoting, and exhibiting tangible and intangible testaments to

humanity and its environment for scientific, educational, and recreational purposes. It is namely this definition in the International Council of Museums Code of Ethics that defines the modern twenty-first century museum. Such a museum focuses not only on conservation and research but also on communication.

In 2017, the Clock Museum under the Lithuanian Art Museum (LDM), along with three other museums in Klaipėda city (Lithuanian Sea Museum, History Museum of Lithuania Minor, LDM Pranas Domšaitis Gallery), actively joined the program Klaipėda – Lithuanian Capital of Culture 2017 and implemented the exclusive project Muzė Veža. The project was funded by the Klaipėda City Municipality.

Muzė Veža is one of the first projects carried out by the museums of Klaipėda where a lot of attention was given to communication, stronger cooperation and closer relationships with communities. The aim of this project was to unite four museums of Klaipėda in showcasing the city's history, culture and art to Klaipėda residents and guests. Eventually, the educational project turned into one large communication project, carried out jointly by the four museums of Klaipėda. The project Muzė Veža comprises three activities: Muzė Veža (Muzė Rocks), Muzė Rodo (Muzė Shows) and Muzė Pasakoja (Muzė Tells).

During the Muzė Veža project, Klaipėda museums (project participants) completely distanced themselves from their traditional activities and events and focused their attention on society, including groups that are not typically museum-goers. In order to make museum exhibitions more attractive, it was decided to try and stand out, presenting museums in a completely different light. The character Muzė was specially created for the project, symbolising a muse that inspires us to learn, create and participate.

All project events took place within the territory of Klaipėda city and were available to people of all ages and social groups. One of the most important aspirations for a contemporary museum is to become more open.

The project allowed the LDM Clock Museum to establish a line of communication and cooperation with other Klaipėda city museums and institutions. Thus a friendship was created that inspired further work and projects in 2018–2019. Thanks to the project Muzė Veža, it became possible for museums to step outside their usual limits and show the public that they are available and open to everyone, all while being modern, interesting and always awaiting new and returning visitors.